

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет туризму

Кафедра готельно-ресторанної та курортної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія та культура світових цивілізацій

Освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа»

Спеціальність J2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»

Галузь знань J «Транспорт та послуги»

Затверджено на засіданні
кафедри
Протокол № 12 від 20.05.2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія та культура світових цивілізацій
Освітньо-професійна програма	Готельно-ресторанна справа
Спеціалізація	-
Спеціальність	J2 «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг»
Галузь знань	J «Транспорт та послуги»
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс/семестр	1/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 30 год. Семінарські заняття - 30 год. Самостійна робота - 120 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/2b542926e724188bf31e

2. Опис дисципліни			
Предметом вивчення дисципліни є історичний процес розвитку суспільства в цілому, сукупність явищ суспільного життя в їх фундаментальних вимірах (зародження і розвиток державності, права, соціальних структур, економічних систем, відповідних типів ментальності, нагромадження культурних цінностей тощо). Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Історія та культура світових цивілізацій від найдавніших часів до середини V ст. н.е.; 2. Світові цивілізації в епоху Середньовіччя, Нового та Новітнього часу. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів уявлення про світові цивілізації в їх фундаментальних вимірах (зародження і розвиток державності, права, соціальних структур, економічних систем, відповідних типів ментальності, нагромадження культурних цінностей). Теоретичні знання, отримані під час вивчення дисципліни, повинні сприяти формуванню чіткого уявлення про шляхи розвитку суспільства, його закономірності та відмінності, що дасть змогу не лише визначити негативні та позитивні тенденції цього процесу, але й усвідомити можливі шляхи виходу людства з сучасних світових криз. Компетентності: ЗК 01. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя. Програмні результати навчання: РН 19. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості РН 20. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави. РН 21. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.			
3. Структура курсу			
№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія світових цивілізацій». Поняття цивілізації. Теорії цивілізацій	Розуміти визначення та еволюцію поняття «цивілізація», знати її ознаки. Розуміти основні відмінності між глобальною, світовими та локальними цивілізаціями. Знати структуру цивілізацій. Розуміти особливості розгортання цивілізацій в часі та	Питання, тести, самостійна практична робота

2.	Тема 2. Річкові цивілізації Месопотамії і Стародавнього Єгипту	Вміти аналізувати вплив природно-кліматичних умов на формування та розвиток річкових цивілізацій. Знати основні етапи історичного розвитку цивілізацій Межиріччя та Стародавнього Єгипту. Знати основні пам'ятки архітектури та мистецтва Шумеру, Аккаду, Вавилонії, Ассирійської імперії, архітектуру та монументальне мистецтво Стародавнього Єгипту. Знати найвідоміші досягнення Месопотамії та Стародавнього Єгипту у сфері духовної культури та наукових знань.	Питання, тести, самостійна практична робота
3.	Тема 3. Трипільсько-кукутенська цивілізація	Знати основні підходи до вивчення цивілізації Трипілля-Кукутені, етапи її історичного розвитку, найвідоміші надбання матеріальної та духовної спадщини.	Питання, тести, самостійна практична робота
4.	Тема 4. Стародавня Індія	Вміти аналізувати вплив природно-кліматичних умов на формування та розвиток цивілізації Стародавньої Індії. Знати основні етапи історичного розвитку Індійської цивілізації. Знати особливості варново-кастової системи давньоіндійського суспільства. Вміти аналізувати значення релігії в духовному житті індійців (ведизм, буддизм, джайнізм, індуїзм). Знати найвідоміші пам'ятки архітектури та мистецтва Стародавньої Індії. Розуміти вплив Стародавньої Індії на країни Центральної та Східної Азії.	Питання, тести, самостійна практична робота
5.	Тема 5. Стародавній Китай	Знати природно-географічні та історичні умови розвитку китайської цивілізації. Знати етапи розвитку Давньокитайської цивілізації, ключові досягнення матеріальної і духовної культури. Розуміти роль і місце давньокитайської цивілізації у світовій історії.	Питання, тести, самостійна практична робота
6.	Тема 6. Стародавній Іран	Знати етапи історичного розвитку Стародавнього Ірану. Мати уявлення про загальні риси, основні пам'ятки та стильові особливості архітектури Стародавнього Ірану. Розуміти значення цивілізації Стародавнього Ірану у світовій історії.	Питання, тести, самостійна практична робота
7.	Тема 7. Антична Давньогрецька цивілізація	Усвідомлювати природно-кліматичні та геополітичні чинники розвитку античного (давньогрецького, елліністичного) світу. Знати особливості періодизації античної історії. Розуміти характерні риси та особливості Афінської демократії. Знати основні досягнення матеріальної та нематеріальної культури Стародавньої Греції. Усвідомлювати значення давньогрецької цивілізації.	Питання, тести, самостійна практична робота
8.	Тема 8. Антична Давньоримська цивілізація	Знати етапи історичного розвитку Давньоримської цивілізації. Усвідомлювати особливості світогляду та духовного світу стародавніх римлян. Знати ключові досягнення Стародавнього Риму у сфері науки та технологій, найвідоміші архітектурні пам'ятки.	Питання, тести, самостійна практична робота

		Розуміти культурно-історичне значення римського права. Усвідомлювати значення Давньоримської цивілізації для розвитку людства.	
9.	Тема 9. Візантійська середньовічна цивілізація	Знати етапи формування візантійської історії. Розуміти особливості функціонування держави імперського типу як основи Візантійської цивілізації. Розуміти культурно-історичний феномен ідеології «візантизму», її головні ознаки. Усвідомлювати цивілізаційні наслідки падіння Константинополя у 1453 р.	Питання, тести, самостійна практична робота
10.	Тема 10. Західноєвропейська середньовічна цивілізація	Знати особливості та етапи епохи Середньовіччя (V–XV ст.). Розуміти особливості соціальної структури феодального суспільства. Знати найвизначніші пам'ятки архітектури європейського Середньовіччя. Усвідомлювати значення європейських університетів у контексті цивілізаційного розвитку. Розуміти роль християнської релігії та церкви в житті середньовічної Європи. Усвідомлювати особливості і наслідки кризи європейського середньовічного суспільства.	Питання, тести, самостійна практична робота
11.	Тема 11. Західноєвропейська цивілізація Нового часу	Знати періодизацію, специфіку та суперечності епохи Відродження. Розуміти досягнення в технологіях, освіті та науці. Знати найвідоміші зразки мистецтва епохи Відродження та його найвідоміших представників. Знати пам'ятки архітектури та літератури Ренесансу. Розуміти передумови та причини Великих географічних відкриттів. Знати головні географічні відкриття кінця XV–XVI ст. Усвідомлювати значення Великих географічних відкриттів, їх вплив на західноєвропейську цивілізацію. Розуміти вплив протестантизму на долю європейської цивілізації. Знати характерні риси епохи Просвітництва.	Питання, тести, самостійна практична робота
12.	Тема 12. Доколумбові цивілізації Центральної та Південної Америки	Знати специфіку історичного процесу Нового Світу. Розуміти культурно-історичний образ та культурний спадок майя. Знати розташування, спосіб життя, світосприйняття, культурну спадщину ацтеків. Знати типи пам'яток, основні артефакти, стильові особливості архітектури Стародавньої Америки.	
13.	Тема 13. Індустріальна цивілізація XIX–XX ст.: загальносвітові тенденції, регіональні особливості розвитку	Розуміти роль та значення Великої французької революції (1789–1799) в історії західноєвропейської цивілізації. Знати особливості становлення та розвитку індустріального суспільства (XIX ст.). Знати основні здобутки європейської освіти і науки в другій пол. XVIII–XIX ст. Розуміти основні політико-ідеологічні доктрини XX ст.: лібералізм, консерватизм, соціалізм, комунізм, фашизм, націоналізм.	
14.	Тема 14. Арабо-ісламський світ та цивілізаційний процес	Знати історичні умови зародження ісламської цивілізації. Усвідомлювати	

		особливості ісламу як основи арабської цивілізації. Розуміти характерні риси мусульманського світогляду. Усвідомлювати вплив арабо-ісламської цивілізації на Європейський континент та світовий цивілізаційний процес.	
15.	Тема 15. Постіндустріальні суспільства та технологічні цивілізації: взаємозалежності та протиріччя	Розуміти особливості постіндустріального (інформаційного) суспільства та його вплив на розвиток культури. Знати основні досягнення науки і техніки в другій половині XX ст. Розуміти особливості цивілізаційного розвитку «нових індустріальних економік» (на прикладі держав Азіатсько-Тихоокеанського регіону).	
16.	Тема 16. Підсумки. Цивілізаційні та культурні перспективи розвитку людства	Розуміти основні тенденції цивілізаційного розвитку сучасного світу. Знати сутність та основні ознаки глобалізації. Усвідомлювати місце і роль України в глобалізаційних процесах	

4. Система оцінювання курсу

Лекції	0
Семінарські заняття	70
Самостійна робота студентів	10
Семестрова контрольна робота	10
Екзамен	10
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи															Підсумковий контроль (екзамен)	Сума			
Поточний контроль																	CPC		
Сем 1	Сем 2	Сем 3	Сем 4	Сем 5	Сем 6	Сем 7	Сем 8	Сем 9	Сем 10	Сем 11	Сем 12	Сем 13	Сем 14	Сем 15			CPC 1	CPC 2	Семестрова контрольна робота
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	0			5	5	10
Max= 70																	Max= 10		Max= 10

6. Ресурсне забезпечення

1. Блек Д. Історія світу від найдавніших часів до сьогодення / перекл. О. Буйвол. Харків : Vivat, 2021. 256 с.
2. Великочий В.С., Великочий Л.Й., Зарічняк А.П. Історія світових цивілізацій: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г.М., 2018. 159 с.
3. Годж С. Коротка історія мистецтва / перекл. з англ. П. Мигалія. Львів : Видавництво Старого Лева, 2022. 224 с.
4. Грицак Я.Й. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX-XX століття. Київ : Yakaboo Publishing, 2019. 656 с.
5. Грицак Я.Й. Подолати минуле. Глобальна історія України. Київ : Портал, 2022. 432 с.
6. Дженкінс С. Стисла історія Європи. Від Перикла до сьогодення / перекл. з англ. В. Горбатко. Київ : КМ-Букс, 2021. 376 с.
7. Джонсон Б. Омріяний Рим / пер. з англ. Б. Превіра. Харків : Vivat, 2023. 256 с.
8. Історія європейської цивілізації. Греція / Під ред. Умберто Еко. Харків : Фоліо, 2019. 1168 с.

9. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Історія. Філософія. Наука і техніка / Під ред. Умберто Еко. Харків : Фоліо, 2020. 528 с.
10. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Експедиції. Торгівля. Утопії / Під ред. Умберто Еко. Харків : Фоліо, 2020. 700 с.
11. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Замки. Торговці. Поети / Під ред. Умберто Еко. Харків : Фоліо, 2018. 768 с.
12. Історія Європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста / Під ред. Умберто Еко. Харків : Фоліо, 2018. 672 с.
13. Клименюк Т.М., Проскуряков В.І, Ковальчук Х.І. Ілюстрований словник архітектурних термінів: навч. посібник, 3-тє вид., допов. і переробл. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 180 с.
14. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Київ : КСД, 2023. 512 с.
15. Фергюсон Н. Цивілізація. Як захід став успішним. 2-ге вид. Київ : Наш формат, 2018. 488 с.
16. Ancient Egypt: The Definitive Visual History. London : Dorling Kindersley, 2021. 320 p.
17. Bonner M. In Defense of Civilization: How Our Past Can Renew Our Present. Toronto : Sutherland House Books, 2023. 230 p.
18. Kemp B. Ancient Egypt: Anatomy of a Civilization / 3rd edit. New York : Routledge, 2018. 398 p.
19. Mesopotamia: A Captivating Guide to Ancient Mesopotamian History and Civilizations, Including the Sumerians and Sumerian Mythology, Gilgamesh, Ur, Assyrians, Babylon, Hammurabi and the Persian Empire. Captivating History, 2019. 498 p.
20. Scarre C., Fagan B., Golden C. Ancient Civilizations / 5th edition. New York - London : Routledge, 2021. 726 p.

7. Контактна інформація	
Кафедра	туризмознавства і краєзнавства, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 201д. Кабінет – 309. https://ktk.pnu.edu.ua/
Викладачі	проф. Великочий Володимир Степанович ст. викл. Зарічняк Андрій Петрович
Контактна інформація викладачів	volodymyr.velykochyuy@pnu.edu.ua andriy.zarichnyak@pnu.edu.ua
8. Політика курсу	
Академічна доброчесність	Політика ректорату спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаника» і опубліковано їх на сайті. Викладеними в цих документах принципами (відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги, безпеки і добробуту, законності) та правилами поведінки студентів і працівників університету, які базують на відповідних законах, й керується кафедра готельно-ресторанної та курортної справи у своїй діяльності. В університеті діє «Гаряча лінія» з ректором, «Телефон довіри», більшість вступних іспитів проводиться за комп'ютерно-

	тестовими технологіями, а іспит за допомогою онлайн-трансляції можна переглядати у реальному часі. Діяльність кафедри, ректорату з питань запобігання та виявлення корупції здійснюється на основі чинного законодавства України.
Пропуски занять	Відпрацювання пропущених занять відбувається у перший день за графіком консультацій викладача з навчальної дисципліни
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Всі завдання здаються у встановлений термін, за винятком поважної причини у студента
Невідповідна поведінка під час заняття	Вирішується згідно чинного законодавства України, Статуту університету
Додаткові бали	Виставляються під час семінарських занять за оригінальні відповіді студентів з заявленої теми
Неформальна освіта	Зараховуються як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, які відповідають програмі навчальної дисципліни. Рекомендовані: «Вибрані питання європейської історії» (https://prometheus.org.ua/course/course-v1:UCU+History001+2016_T1) «Культура та політика: багатозначність (взаємо)зв'язків» (https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:UCF+PCR101+2019_T3) «Introduction to Ancient Egypt and Its Civilization» (https://www.coursera.org/learn/introancientegypt) «Roman Art and Archaeology» (https://www.coursera.org/learn/roman-art-archaeology) «The Ancient Greeks» (coursera.org/learn/ancient-greeks)

Викладач _____ Великочий В.С.

Викладач _____ Зарічняк А.П.